

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski listnik.

Štev. 14

Ptuj, 9. aprila 1922

IV. letnik

JDS.

Zbor zaupnikov demokratske stranke se vrši za mariborsko volilno okrožje v nedeljo, 9. aprila ob pol 19. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Na zboru poročajo dr. Kukovec, dr. Kramer, dr. Ravnihar, Petovar, Rebek in drugi. Zunanje zaupnike opozarjamo, da se vrši v soboto, 8. aprila zvečer v Mariboru velik koncert Glasbene Matice. Kdor pride že prejšnji večer in želi prenočišče, naj to javi našemu tajništvu v Mariboru (Barvarska ulica 1.).

Demokratski družabni večer mariborske demokratične organizacije se vrši v soboto, 6. maja v vseh prostorih Narodnega doma. Na to že danes opozarjamo naše somišljenike in prijatelje. Na večeru predava vseučil. prof. dr. Fr. Ilešič o pomenu Maribora v slovenskem kulturnem in političnem življenju.

Nemška zlobnost in lažljivost.

Gospod Ettler, bivši ravnatelj glasbene šole bivšega „Musikvereina“ v Ptuj, je v „Zeitschrift für Musik, 88. Jahrgang, Nr. 23, 1. Dezemherheft 1921“ str. 602 in 603 napisal pamflet na Slovence, poln neresnic in zavijanj, pod naslovom: „Musikverhältnisse in Südsteiermark einst und jetzt.“

Najprej hvali in slavi svoje in svojih prednikov umetniško delovanje v Ptuj, potem pripoveduje na svoj način, kako je prišlo do razpusta ptujskega „Musikvereina“ in kako je stanovanjska komisija njega postavila na cesto, da se je moral vrniti v Nemčijo. Pravi: „Die Slovenen hatten nun nichts Eiligeres zu tun, als alles Deutschtum und jegliche deutsche Kultur in diesem Lande auszurotten — die deutschen Beamten wurden aus dem Lande gejagt, die deutschen Schulen wurden natürlich sofort aufgehoben“ itd. Višek nesramnosti pa doseže proti koncu svojega članka, ko opisuje sedanje stanje glasbene umetnosti pri nas. Edino maribor-

Profesor Franc Ferk, častni član Muzejskega društva v Ptuj.

(Nadaljevanje in konec.)

Leta 1878 je ustanovil Ferk v svojem rojstnem kraju krajevni muzej, katerega so otvorili 20. junija 1880 ob navzočnosti nekaterih zastopnikov štajerskega historičnega društva. Posmehovali so se mu, ker mu je prišlo na misel, da je ustanovil na vasi muzej. Toda glavni urednik dnevnika „Tagespost“ je bil za to misel navdušen, ga je večkrat obiskal in je pisal za ustanovitev lokalnega muzeja. Do tedaj je bila nenavadna ideja, ustanoviti na vasi muzej, toda Ferk je dokazal, kaj premore navdušenje, volja in vztrajnost. Zaporedoma so nastali na Štajerskem lokalni muzeji. Na ta način se je budilo

ska vojaška godba še zasluži nekaj („halbwegs“) ozira — menda zato, ker je igrala njegovo skladbo o Halozah! — sicer pa so koncerti baje popolnoma upropaščeni („das Konzertwesen liegt vollständig darnieder“). Nemški „Männergesangsvereine“ da še obstajajo, a ne smejo javno delovati, ker je v Sloveniji vsaka nemška prireditev prepovedana. Sviri nemške umetnike, naj ne koncertirajo v Jugoslaviji, ker je v Sloveniji vse nemško pod kaznijo zabranjeno. („Mit einem Wort deutsche Kunst und deutsche Künstler sind verpönt in Slovenien.“) Potem tudi, da Slovenci nimamo čisto nič lastne kulture — razen nekaj pesnikov s Prešernom na čelu, o diletantskih skladateljih niti noče govoriti („von den komponierenden Dilettanten will ich schweigen“). Končno pripoveduje, da je slišal od poklicane strani („von kompetenter Seite“), da v Jugoslaviji nameravamo glasbo poddržaviti in sicer z izključitvijo nemških vplivov in nemške kulture („alles unter Ausschluß deutscher Einflüsse und deutscher Kultur“) ter zavija oči, kaj bo z glasbo v Jugoslaviji, češ da zgodovina glasbe uči, da se glasba posameznih narodov mora medsebojno oploditi.

Tako Ettler. Da mož nima pojma o naših modernih pisateljih, n. pr. o Cankarju, katerega dela so se uprizorila na berlinskem odru; da ne ve, da so naši znanstveniki (Kopitar, Miklošič, Močnik, Kocen, Vrečko, Levec itd.) delali za nemško znanost: tega mu ne zamerimo. Toda kot glasbeni strokovnjak bi moral vedeti, kako je naša pesem po Košatu in drugih oplodila nemško glasbo; 11 let je živel pri nas, pa ne pozna umetniških uspehov naše Glasbene Matice, ki je koncertirala na Dunaju in drugod, „Novi akordi“ in druga dela naših skladateljev so mu neznana. Ali je mož v svojem dolgoletnem delovanju pri nas preštudiral vsaj eno slovensko glasbeno stvar, ali se je pri svojih prireditvah kdaj oziral na slovensko občinstvo, da bi tako manifestiral mednarodnost umetnosti? Kako more zahtevati, naj mi njega ljubimo, če on nas sovraži in prezira? Da je moral oditi, za to se ima zahvaliti svoji nemški nadutosti in nepristop-

zanimanje za lokalno zgodovino in ohranil se je marsikak zgodovinski spomenik deželi in se ni prodal in drugam zavlekel. Po Gamlitzu se je l. 1882 ustanovil lokalni muzej v Celju, sledili so mu Lipnica, Arvež, Voitsberg, Leoben, Eisenerz, Hartberg, Fürstenfeld, Ptuj in Laško. Akoravno je Ferk večkrat vzpodbujal Radgono, se tam muzej ni ustanovil. Najdelj je spalo drugo največje mesto tedanje Štajerske, vinsko mesto Maribor. Tukaj je Ferk še le leta 1901. ustanovil mestni muzej. Za njim ga je prevzel in pomnožil dr. Amand Rack. Tudi po Nemčiji so se zanimali za lokalne muzeje in Ferk je dobival vprašanja, kako se je treba stvari poprijeti in jo izvesti. Muzej v domačem kraju pa je imel precej sovražnikov. Ker je Ferka skrbelo in se je bal, da ne bi po njegovi smrti ustanova razpadla, je sklenil, da bo muzej in z njim bogato knjižnico daroval geniju loci mesta Petovije, ki ga je za

nosti takratnih voditeljev „Musikvereina.“

V svojem članku nam očita, da smo odpustili nemške uradnike. Katera država pa bi plačevala uradnike, ki so se izjavili proti njej? Trdi, da smo takoj ukinili nemške šole. To je naravnost zavedna laž. Mož je bil do l. 1921 tukaj in mora vedeti, da so nemške ljudske šole sedem mesecev v po prevratu ostale neizpremenjene, da je ptujska gimnazija do konca šolskega leta ostala nemška, da je v „Studentenheimu“ in „Mädchenheimu“ okoli 100 gojencev in gojenk iz Nemške Avstrije živelo do julija 1919 — na škodo mestne občine, ker takratni nemški mestni uslužbenci niso varovali občinskih interesov, da bi dvignili hranarino sorazmerno naraščajoči draginji; mož je moral vedeti, da se je dekliska meščanska šola brez nasilja stopnjema poslovenjevala, da sta pri njegovem odhodu bila še dva nemška razreda na njej — eden je še letos! Mož se razburja, da je za Nemce v Sloveniji ostala edina nemška gimnazija v Ljubljani. Njegovi tukajšnji prijatelji in poročevalci mu naj naznanijo, da je tudi ta bila odveč in da umira na suši nemških učencev, ker se je lani prijavilo samo 8 učencev za prvi razred! Istotako najblaznejši človekoljub ne more zahtevati, da bi se v Ptuj za 40 „nemških“ otrok vzdrževala petrazredna nemška ljudska šola!

Istotako neresnična je trditev o prepovedi nemških prireditev. Menda je bil še tukaj, ko je lani nastopila ga. Gailhofer z Dunaja z nemškimi petjem. „Zatirani“ „Männergesangsverein“ je letos priredil „Tanz auf der Alm“ — tudi umetniška prireditev! — pretekli mesec pa je bilo nemško predavanje v mestnem gledališču!

Kar Ettler na koncu pripoveduje o nameravanem poddržavljanju glasbene vzgoje v Jugoslaviji, to je mogel slišati le od ravnatelja ljubljanskega konservatorija g. Hubada („kompetente Seite.“) Da on temu blagemu gospodu, ki se je resno trudil, da bi se našla možnost za Ettlerjev obstanek tukaj, očita „izključitev nemških vplivov in nemške kulture“, to je tudi karakteristično za g. Ettlerja!

Toliko na kratko glede Ettlerjeve resnico-

arheološke študije vzpodbudil. Napravil je ustanovo in daroval pozneje za oskrbo še 5000 goldinarjev. Muzejsko zbirko so prepeljali dne 16. julija 1895 v Ptuj. Kakšno plačilo je dobil Ferk od tedanjega mestnega zastopa in posebej še od župana Orniga, je itak znano. Ornig je v svojem tedanjem „lajbzurnalu“, v „Pettaufer Zeitung“ v septembru 1902 „svetoval“ Ferku, naj se v Ptuj ne prikaže več, kar je Ferk do danes v zvesto izpolnjeval. Novi časi pa naj izbrišejo ta kulturni madež našega mesta. Ne samo Muzejsko društvo, vse ptujsko mesto je sivemu učenjaku hvalo dolžno. Ustanovil je juvel našega mesta, Ferkov muzej. Muzejsko društvo je njegovo delo pridno izpopolnjevalo, mi pa smo dolžni nesebičnemu ustanovitelju hvalo. — Zato je bilo umestno, da je Muzejsko društvo, kateremu naj bi sledila tudi občina, imenovala prof. Franca Ferka za svojega častnega člana.